

Izhaja vsak četrtak in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din, izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

38. številka.

Maribor, dne 22. septembra 1927.

61. letnik.

Na delo za povzdigo slov. naroda!

Koliko čepo ponosnih kmečkih domačij vidimo po mili nam Sloveniji! Ako se zanimamo za preteklost teh domov, zvedemo, da gospodarije na teh kmetijah že skozi več rodov dobri ter vzgledni gospodarji. Naše trdne in dobre kmečke hiše drži drugim v vzgled po koncu: naprednost v gospodarstvu, duševna izobraženost in lepo krščansko življenje.

Skozi deset- in desetletja se dviga mogočno v Sloveniji in jo drži po koncu v vsakem oziru politična stavba — dom Slovenske ljudske stranke. Domačija SLS ne samo, da je že zmagoslavno vzdružila ter odbila vse najhujše sunke, — ona se tudi vedno bolj utrjuje ter ukorenjuje med dobrim slovenskim narodom. Vsi navali, katere je že morala prestatiti naša SLS v stari Avstriji od Nemcev ter nemškutarjev, pod Jugoslavijo od slovenskega liberalizma, so se razblinili v nič in pomagali stranki le še do večjega razmaha radi tega, ker je ta skrbela od svoje ustanovitve do danes za gospodarsko naprednost svojih pristašev, za širjenje prave kulture in za zmago krščanskih načel v javnosti.

Pri zadnjih in komaj minulih skupščinskih volitvah je razpela SLS svojo zastavo zmage nad celo Slovenijo le radi uresničenja naprednega gospodarskega programa, kot razširjevalka prave izobrazbe med priprostim narodom in kot nositeljica krščanskih načel. Nad vse dobro izpadle volitve so za nami in imamo trdno upanje, da bo to prepogosto puljenje za poslanske mandate počivalo nekaj let ter se bomo oddahnili od vroče politične borbe. Pač pa bo treba ta čas delovanja naših vrlih poslancev v Beogradu dobro uporabiti tudi doma, da bo dom naše SLS še trdnější in lepši. Da bomo za politične borbe v prihodnosti bolj pripravljeni in si svesti nadaljnjih zmag, moramo ta povolitveni čas dobro uporabiti v to, da bodemo napredovali ter se dvignili v gospodarskem, kulturnem in нравstvenem oziru.

Poskrbimo za gospodarsko povzdigo.

Dobili smo po prizadevanju SLS z denarnimi viri podporo oblastne skupščine in tej na čelu z vso vneto delujočo oblastno odbor. Prepričani smo, da bo naša oblastna skupščina v tej povolitveni dobi storila svojo dolžnost in bode našemu prirobnemu narodu kašipot v gospodarskem napredovanju. Razne postavke v oblastnem proračunu nam so porok, kaj vse da bo oblastni odbor zboljšal, na gospodarskih poljih na novo vpeljal ter utrdil. Kljub najlepšemu programu oblastne skupščine za bližnjo bodočnost pa ta ne

bo zmogla vsega, ampak je treba zanimanja za gospodarski napredek pred vsem tudi od strani posameznikov.

Res je, da imamo v Sloveniji dobro idočo posojilnico, hranilnice ter zadrage, a ravno teh zadnjih je med kmetskimi ljudstvom veliko — veliko premalo. Napredek v našem gospodarstvu bomo pokazali v povolitvenem času najboljše s tem, ako se nam bo posrečilo dvigniti in razširiti tudi po deželi moč zadrage. S ponosnim zaupanjem zre priprosti človek v naše denarne zavode in zakaj bi v zadrage ne! Naše zadrage, ki jih imamo po deželi, vse lepo delujejo, a veliko premalo jih je in radi tega je izročen naš kmet še vedno na milost in nemilost brezvestnih spekulativov, ki ga izrabljajo ter izžemajo.

Kolika dobrota je za Ljutomerske gorice naša vinarška zadruga v Središču, katero je ustanovil in jo vodi naš vrli gospodarski strokovnjak g. Robert Košar. Vinarške zadrage, kot je središka, bi jih morali imeti naši kmetje vinogradniki več in bi potem teh lažje ter dražje vnovčevali svoja vina. Kako krvava potreba so vam lesne zadrage in ena res ne slovensko-židovska — ampak kmečka hmeljarska zadruga. Zadrugaško zavest med našim podeželskim narodom vzbuditi, utrditi in jo razširiti, bode morala biti ena prvih nalog naših gospodarsko delujočih strokovnjakov v bližnji bodočnosti.

Je šlo skrajja tudi težko s hranilnicami ter posojilnicami na deželi, a šlo je vendar in ravno tako mora iti tudi z zadrugami, ki morajo postati za našega kmeta rešiteljice v gospodarskem oziru.

Dvignimo izobrazbo.

Nepregledno velike so zasluge SLS v kulturnem oziru. Prav čuditi se moramo, koliko je storila naša stranka glede napredka izobraževalnega dela med kmetskim narodom v povojni dobi. Od davkov tlačenih ter izmozganih kmet je videl prizadevanje SLS na kulturnih poljih in jo je tudi podprl v tem oziru po svojih močeh. Hvalevredno moramo poudariti požrtvovalnost kmečkega ljudstva, kako se je oprijelo v povojnem času naših izobraževalnih društev. Veliko število naših dramatičnih odsekov bi delalo čast mestnim odrom. Na vrhuncu je naše izobraževalno delo povsod, kjer imajo naše organizacije svoje dome. Domov — teh ognjišč podeželske kulture — se je postavilo v povojnem času lepo število in to ne s pomočjo državnih podpor in raznih fon-

dov, ampak iz kmečkih žepov ter žuljev in ravno teh domov še mora vzrasti in se razvesti v povolitveni dobi — mnogo več!

Skrb prosvetnih voditeljev za bližnjo bodočnost mora iti za tem, da bo dobila vsaka župnija svoj večji ali manjši izobraževalni dom. Človek gleda z veseljem na one župnije, ki že imajo društvene dome in s kakim ponosom zrejo na te stavbe naši kmečki fantje ter dekleta! To veselje ter ponos nad lastnim domom moramo vzbuditi v kmečkih srcih sedaj po volitvah povsod, kjer še nimajo tega središča in zavetišča izobraževalnega delovanja. Ko bode posedala enkrat vsaka župnija svoj društveni dom, bo tudi politična stavba naše SLS za vso prihodnost ne le nepremagljiva, ampak tudi samozavestno zmagljiva!

V нравstvenem oziru moramo napredovati.

Ako čitamo po časopisu po vsakem porotnem zasedanju cele kolone, ki nam poročajo o zločinih, ki so se zgodili na deželi med dobrim ljudstvom, nas začne to žalostno poglavje močno skrbeti. In žalilob to poglavje o zločinih med Slovenci raste, česar nismo beležili pred vojno. Val нравstvenega propadanja se mora zaustaviti in se morajo vpreči vse moči, da se nam ne bo razlil po deželi. Naloga ne samo Cerkev in njenih organizacij, ampak tudi vseh kulturnih društev se mora pehati za tem, da pokaže blagodejno moč srčne izobrazbe tudi onim mladostnim osebam, ki nagibajo k zločinom. Fantje in dekleta iz naših krščanskih organizacij so navadno svetilniki morale (vzlednega življenja) in to moč vzgleda bo treba raztegniti na vse one, ki so se doslej odtegovali vplivu naših organizacij. Vse naše cerkvene in prosvetne organizacije bodo morale iti roko v roki, da bomo zbrisali z nekaterih župnij žalostni pečat propadanja v нравstvenem oziru.

Res je pa tudi, da so gospodarsko napredne župnije, ki imajo izobraževalne organizacije ter društvene domove, v moralnem oziru visoko in dokaz, kje iskati podlago za povzdigo krščanskih načel.

Zmagala je naša SLS kakor vsikdar tako tudi pri tokratnih skupščinskih volitvah. Zmagoslavje na političnem polju nas ne sme zazibati v brezdelje v povolitveni dobi, ampak moramo naprej v gospodarskem in kulturnem oziru, da bomo narod krščanskih poštenjakov!

Dr. Gutta Loma:

GRBAVEC.

Detektivski roman. — Iz madžarščine prevedel F. Kolenc.

(Dalje.)

Drugo jutro ob deveti uri pet minut je vstopil Elija Berger v kapetanovo sobo in je brez obotavljanja, trdnih korakov šel proti pisalni mizi, kot da je šel pred par trenutki dobil povelje; iz notranjega žepa je potegnil oster nož z belimi nožnicami; položil ga je pred kapetana in brez besede odšel . . .

Zvečer ob osmi uri štirideset minut pa je v spremstvu strica odpotoval v Arko.

IX.

Borba na življenje in smrt.

Na temnem hodniku drugega nadstropja v poslopju glavnega komisarijata nemirno hodi sem in tje Kopek, orjaški detektiv. Tuzarja je čakal in ko je ta izstopil iz kapetanove sobe, je s pomembnim obrazom stopil k njemu.

— Mojster! Z veliko novico prihajam.
— Ali so ti ukradli zimsko suknjo?
— No, no!
— Ali pa so vlomilci hodili po tvojem stanovanju in ti odnesli vse premičnine?
— Ne posmehujte se! Sedaj enkrat boste gotovo zadovoljni z menoj.
— Govori! Gorim od radovednosti.
— Gotovo se spominjate, da ste me poslali na grbavečevo stanovanje . . .
— Ne nadaljuj, ker se razjezim! Vse vem! — Grbavec je imel gosta . . .
— Tako jel
— Človeka s črno brado, zelenimi očmi . . .
— Od kod veste? . . . Resnično! Oni zelenooki je odprl vrata.

— Vprašal je, kaj hočeš, nakar si odgovoril, da imaš važen pomenek z g. Elijo Bergerjem. Tuji mož je izjavil, da je grbavec bolan; ne more te pustiti noter, ako pa imaš kako sporočilo, mu ga on rad izroči . . .

— Vse se je tako zgodilo.
— Ti pa, kakor se to spodobi za spretnega detektiva, si šel na led.

— Kaj drugo sem hotel?
— Nesrečnež! Ali veš, komu si izročil sporočilo dr. Deziderija Poppa?

— Dr. Dezideriju Popp! — Ko sem prišel na ulico, sem zagledal voznika. Vprašam ga: »Na koga čakate, prijatelj?« Verujte mi, malo je manjkalo, da nisem padel, kakor sem dolg in širok, ko sem izvedel od njega, da čaka na doktorja iz Praterske ulice. No, sem rekel sam pri sebi, sedaj sem pač naletel! Kozla sem ustrelil.

— Sram te bodi! In vseeno upaš pred mene priti? —
— Niti besedice ne bi slišal več o meni, ako napake ne bi bil popravil.

— Kako?
— Danes zjutraj ob pol devetih sem šel proti Zrinjski ulici, ko se v Dorofyja ulici pojavi pred menoj dr. Deziderij Popp. S črnooblečeno, debelo žensko je šel.

— No in? . . .
— Odločil sem se, da njima sledim, kaj če bi doznal za kako važno stvar, s katero bi pomiril mojstra . . . Za parom je šel voz; gotovo sta malo prej izstopila iz njega. Doktor je stopil v Cookov prometni urad, spremljevalka pa je zunaj ostala.

— Se razume, da si šel za njim v pisarno?!

— Kako ne! Tam sem se sukal krog njega, ne da bi vzbudil sum . . .

— Čudim se!

— Včeraj me je vendar videl v uniformi nosača, z rumenimi brki in veliko brado . . . Torej, da se vrnem k zadevi, dr. Popp je vzel vozič za dolgo potovanje, ki ga je prejšnji dan naročil . . . Iz pisarne sta šla v Kopalniško ulico. Voz povsod za njima . . . Na oglu Kronske ulice je dr. Popp izročil spremljevalki neki listič, nakar je ta odšla v apoteko. Čez pet-šest minut je prišla ven, z doktorjem je izpregovorila par besed, potem se vsedla v voz in se odpeljala.

— Kam?

— V Malo Pešto.

— Torej se je peljala domov . . . To je vse?

— Najvažnejše je še zadaj . . . Ko sta mi izginila izpred oči, sem šel v apoteko in sem poklical na stran pomočnika. »Gospod«, sem rekel, »Daniel Kopek, tajni detektiv sem. Glejte legitimacijo!« — »Kaj želite?« — »Nekoliko prej je bila tu črnooblečena gospa. Ali bi lahko izvedel, kako zdravilo je dala delati?« — »Rad povem, tem bolj, ker se mi je zdelo ženino vedenje zelo sumljivo. Bila je zelo nervozna in nepotrpežljiva. V sili je tu pozabila recept, ki je še povečal moj sum!« Recept mi je brez obotavljanja izročil . . .

Tuzar ga je prečital:

Re.

Sol. ars. Fowl.

gr. 20.00

Ds.

Dnevno 10 kapljic.

13. X. 88.

Dr. D. Popp.

— Jaz se na to ne spoznam.

— Jaz se tudi nisem mogel spoznati. — Slutil sem, da mora biti recept velike važnosti, zato sem prosil pojasnila. On mi je vse razložil . . . »Solutio arsenicalis Fowleri« se je izkazala, je rekel, »kot dobro sredstvo zoper slabokrvnost, vodenostista tekočina. Bolnik ga vzame dnevno deset kapljic v pol kozarca vode. Maksimalna doza je: 1.2 grama. Kar je nad tem, je hitro moreč strup. Ako hočejo koga spraviti s sveta, zlijejo 20 gramov v pol kozarca vode; pri tem se barva vode ne izpremeni. Bolnik ga nič hudega sluteč izpije in smrt sledi v par trenutkih.« Zahvalil sem se pomočniku za razlago in hitel na glavni komisariat, da bi vas poiskal.

— Zelo dobro! — Postoj! — Naj nekoliko razmišljam! — Lahko greš z menoj; zabičam pa ti, da ne črhneš niti besedice!

Zapustila sta poslopje glavnega komisarijata in Tuzar je med potjo razmišljal o tem, kar je slišal od orjaka.

— Dr. Deziderij Popp namerava odpotovati . . . Toda zakaj? — Na beg najbrž ne misli, ker se čuti varnega . . .